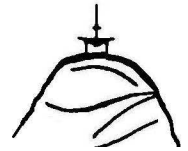




# IVANČENA



*Ivančena se stala skutečně důstojným památníkem, který vnímají všechny skautské generace Junáka. Každoroční vysoká účast tomu plně nasvědčuje.*

## *Jak začínali*

Uplynulo více než půl století, tehdy osm rádců a podrádců z 1. oddílu Junáka Moravská Ostrava se sídlem v Přívoze, vedených zástupcem vůdce oddílu bratrem Vládou Čermákem založilo 1. klub roverů, skautů a požádalo profesora matematiky na dívčím gymnasiu ve Slezské Ostravě, kolínského skauta a lesoškoláka bratra Bohuše Fialu - Čingala, aby se stal jejich vůdcem. Tehdy to byl jediný roverský klub v širokém okolí. Klub se scházel v profesorově kabinetě se svolením ředitele gymnázia Štěpánka.

První setkání roverů s okupanty bylo před slezskoostravskou spořitelnou u mostu nad Ostravicí. Před jejich zraky projížděly kolony vojáků wehrmachtu na sidecarech a opancéřovaných vozech jako šedých apokalyptických příšerách, které se rozlévaly do nitra města.

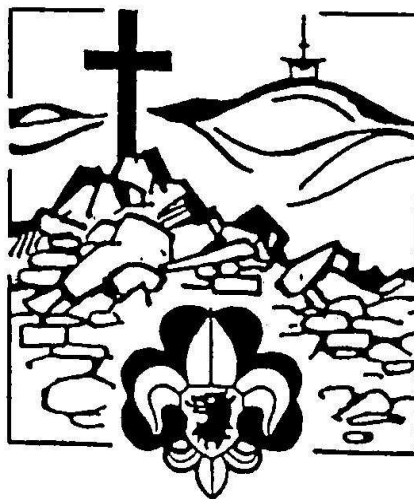
## *Rozhodli se sloužit*

Jen zasvěceným bylo známo, že v kraji pracuje hnutí „Obrana národa“, sdružující především demobilizované československé důstojníky. V Michálkovicích působili dva ostravští oldskauti, bratři Jarda a Mirek Polachovi, kteří až do svého prozrazení působili velmi účinně na nové čs - polské hranici, kde napomáhali při přechodech významným činitelům do exilu. Nakonec po anabázi přes Střední východ skončili jako letci v bitvě o Anglii. V Rychvaldě působil v podzemí střediskový skautský vůdce Ben Závada.

Až po válce se veřejnost dovídá o tajném přechovávání židovského štvance v Pachově rodině. Napomáhání pronásledovaným Hitlerovým režimem bylo samozřejmostí, bylo k tomu zapotřebí obstarávání úkrytu, šatstva, potravin a dalších životních potřeb, spojené s nepředstavitelně vysokým rizikem. Bratr Čermák spolupracoval s revírníkem Kabylkou ze Samčanky. To roverům umožnilo zajišťovat jak běžné potřeby, tak léky, zdravotnický materiál, mapy, buzoly ad. pro partyzány v Beskydech. Roveři navazovali a udržovali podle okolností i styk s jinými skupinami mládeže, například se skauty v okolí, studenty na školách, s dorostenci zábřežského Sokola.

## *Zrada*

Ve snaze kontaktovat se s buňkou, která by měla skupině k tragickému omylu. Byla to dvojice Kohutek s pomocnicí, udala. V noci z třetího na ostravským gestapem zatčeni a svatého Jiří, 24. dubna, ve světa, odvezl zatčené rovery soudu v Ostravě do Polského židovském hřbitově byli vykopáným hrobem.



komunistickou partyzánskou roverů dodat zbraně, dochází totiž pouze konfidentská která pak ostravské skauty čtvrtého dubna byli všichni, odvezeni k výslechům. Na svátek patrona všech skautů autobus z věznice krajského Těšína, aby tam na starém popraveni ranou do týla nad

## *Ivančena*

Ivančena je pomístné jméno, které najdete na některých mapách Moravskoslezských Beskyd, tvořící část horského česko-slovenského pomezí, v severní rozsoše Lysé hory.

Mohyla je situována v nadmořské výšce cca 930 m, v místě, ze kterého je nádherný pohled do údolí potoka Satiny v Malenovicích, místa častých schůzek popravených skautů, jinak zvané Chladná voda nebo též Nová osada. Z Ivančeny je dobře viditelný vrchol Lysé hory čnějící do výše 1328 m.

## *Zakladatel Ivančeny*

Sláva Moravec se narodil a mládí prožil v Třinci a již tam jako malý chlapec chodil do skautského oddílu. V roce 1937 se rodiči přestěhoval do Ostravy, kde začal chodit do 1. oddílu. Jeho vedoucím byl Vl. Čermák a zástupcem Vl. Pach.

Sláva měl velké organizační nadání a hned 5. června 1945 založil 30. oddíl a v srpnu téhož roku uspořádala Třicítka stůj první tábor. Když šel v říjnu 1946 na výpravě s několika chlapci masivem Lysé hory, na cestě z Jestřábí napadlo je postavit na Ivančeně pamětní kříž. Sroubili ho z kulatiny sekerami a upevnili několika málo kameny. Chtěli, aby památka obětí v boji za svobodu nebyla mladšími zapomenuta. Tehdy ještě nevěděli, co vlastně založili.

Sláva velmi rád pracoval s dětmi a snažil se jim dát co nejvíce. Když mu bylo těžko, odcházel do hor, které miloval, a hledal tam klid a sílu k další práci. Myslím, že byl pro děti velký vzor a osobnost. Jeho velkým přáním bylo, aby po smrti byl rozptýlen pod Lysou horou.

## *Kámen ke kameni*

Později vznikl zvyk, aby každý návštěvník mohyly uctil památku položením vlastního přineseného kamene.

V mohyle jsou i památné kameny: náčelníkův kámen z památného Vyšehradu, kde je pochován zakladatel Junáka prof. A. B. Svojsík, kameny z Ostré hůrky, Aconcaguy, od Baltu, Černého moře, z Rysů a z mnoha vrcholů českých i slovenských hor.

## *Kronika mohyly*

Základním dokumentem mohyly je její skautská kronika, Obsahuje základní zápisy, které vystihují genesi mohyly a zápisy každoročních výstupů.

Pohlédněme alespoň do jednoho z historických zápisů:

Svobodu národa možno získat i udržet jen obětí nejvyšší, obětí života. Kdo ji přinesli, jsou hrdinové a jejich jména nesmějí být zapomenuta. Bratři Vladimír Čermák, Ota Klein, Quido Němec, Vláda Pach a Milan Rotter, jsou proto zapsáni nejen v knize hrdinů Junáka, ale v srdcích nás všech.

Svou poutí z Prahy a kamenem z posvátného hřbitova na Vyšehradě, v jehož lůně odpočívá náčelník A. B. Svojsík, chci vzdát poctu těm, kdo se obětovali, abychom my žili.

Nechť kamenná mohyla na Ivančině se stane od dnešního dne památníkem všech příslušníků Junáka, padlých v boji proti fašismu, a za svobodu a nezávislost republiky.

Sem ať míří každoročně naše kroky, na důkaz připravenosti k službě nejvyšší!

26. dubna 1969

Dr. Rudolf Plajner

## *Zlé časy*

Za vlády komunistů se možnost legálních výstupů na Ivančenu nepodařilo udržet. Naposled se uskutečnil společný výstup v tradičním termínu v roce 1975. Mohyla neztratila svůj junácký charakter vyjadřovaný množstvím kamenů s junáckými symboly. Přinášeli je návštěvníci mohyly v průběhu celého roku ze všech koutů země při svých cestách do Beskyd.

V dalších letech následovaly represe proti těm, kteří chtěli tradici Ivančeny ve výročním termínu udržet. Státní orgány, uniformované i civilní, legitimovaly skupiny i jednotlivce, pořizovaly fotodokumentaci u mohyly a informovaly o návštěvách mohyly ředitelství škol nebo zaměstnavatele.

Při péči o mohylu v té době je třeba přiznat významný podíl trampů. Těm vyhovovala romantika uctívání památky statečných mladých lidí již od založení mohyly. Dnes ji považují rovněž za svou, také proto, že mezi trampy působí mnoho bývalých junáků nebo členů turistických oddílů. Dnešní podoba mohyly je dílem trampů, jak ve členitém půdorysu, tak v zalíbení v popsáných a symboly zdobených kamenech.

V polovině osmdesátých let se rozšířil z KV KSČ několikastránkový dokument, kterým označil zřízení mohyly za nevhodné. Uvažovalo se dokonce o nejvhodnějším způsobu její likvidace.

Další roky proběhly celkem v klidu. V roce 1986 ke 40. výročí vzniku Ivančeny byla, usazena do mohyly pamětní žulová deska.

## *Důstojný závěr*

17. listopad přinesl nejen obnovení Junáka, ale také konečně umožnil plnou péči o mohylu, ale také její uvedení do povědomí dalších generací. Podařilo se dostat mohylu do map i turistických průvodců, s pomocí exilových skautů ve Švýcarsku, i jako unikátní památku chráněnou UNESCEM.

## *Odkaz Ivančeny*

Pravidelné výstupy na Ivančenu navštěvuje mnoho lidí, skauti, trampové, prostě všichni ti, kteří chtějí, aby nebyla oběť největší nikdy zapomenuta.

## **POT A KAMENÍ**

### *O výpravě Pražanů na Ivančenu*

První sobota po svatém Jiří, 26. 4. byla pro mnohé pražské skauty ve znamení výpravy na Ivančenu a Svatojiřskou skautskou pouť. Péčí ORJ Praha 9 a organizátora Rikitana byl pro Pražáky letos na Ivančenu vypraven autobus. Účastníků se sešlo na čtyři desítky, mnozí z nich na tradiční poutní místo skautů a trampů zamířili poprvé. Těm byl určen i zasvěcený výklad Windyho o odboji slezských skautů a událostech spojených se vznikem pietní mohyly.

Skautského „zájezdu“ se účastní i členové pražské pobočky SPJF (Sdružení přátel J. Foglara) a jak se dočtete dále, budou mít výrazný vliv na úspěch výpravy. Poučení literaturou, kterou mezitím propagují zbývající členové pobočky na knižním veletrhu v Praze, doznáváme, že neúměrně zatěžujeme kamením BUS. Naštěstí nakládáme v noci, takže nás není tak vidět, jinak by nás spíše odkázali na pragovku z kamenolomu. Zásluhou ORJ Praha 9 a již zmíněného předsedy Rikitana bude na Ivančenu vynesena nová pamětní deska. Tom-Set z blízkosti základů sídla PRJ vyloupil největší dlažební kostku, prý aby bylo nahoře něco ryze pražského. Nezahanbil ani kamarád Menhart, který se chtěl před skauty vytáhnout a celou jeho krosnu vyplňoval pískovec (zapomněl jsem odkud je, ale asi z Karlova mostu). Do něj s Michellangelovskou zručností Menhart vysochal ježka v kleci v nadživotní velikosti a zkamenělou reklamu na [www.bohousek.cz](http://www.bohousek.cz)! Další

člen pobočky, jinak čilý oldskaut Ivan Vápenka zase nese digifoták, takže komu se nebude líbit tato reportáž, uvidí aspoň fotečky. S pamětními deskami a balvany pro rostoucí mohylu nezůstali pozadu ani další účastníci (kdo je sebral až před vrcholem, neprozradíme).

Posilnění jízdou v autobuse od tří hodin, vyrážíme před devátou ze základního tábora v obci pod horou. Tom-Set žijící v úrodné nížině Rokytky a zvyklý překonávat výšky po eskalátorech, začíná tušit nadmořskou výšku a zdolávané převýšení. K vrcholu nehledí, neb je zcela shrben k zemi. Po 100 metrech to chce vzdát, po dalších sto krocích uvažuje umístit pražský kámen o něco níže. Závaží je značné, navíc je poněkud deprimující pohled na značný dostatek kamenů všude okolo. Nakonec je doveden, silou cizí vůle a přáteli, v rekordním čase na vrchol Ivančeny. Společně s Menhartem zde osazují své suvenýry. Zdařilo se! Pozadu nezůstala ani Daniela Tom-Setová, která na vrchol dovedla bezesporu nejtěžší kabelku ze všech dam a též kostku z chodníku Českomoravské třídy právě rozkopané, s názvem téměř státní avenue. Vsazena je i pamětní deska ORJ a PRJ, nad hlavou nám přitom vlaje prapor Junáka z jamboree ve Francii v r. 1947.

Pražáci se u Ivančeny shledali všichni a stále proudí davy skautek a skautů z Moravy i Slezska, nechybějí ani zahraniční účastníci, např. vodní skauti ze Slovenska. Překvapivě se to zde s ohledem na nadmořskou výšku modralo vodáky, „lodí nemajíce“. Patrně suchozemci více splývali s terénem. Lze se sem dostat i na kole, nebo spíše vedle kol, jak jsme se přesvědčili v nejhorším úseku pod Lysou.

V poledne zazní hymny Skautská i Československá snad ze dvou tisíc hrdel, tolik, nepočítaně, nás tam bylo. Do nadmořské výšky přes 900 m vynáší Tom-Set speciální dotisk Tam-Tamu, pamětní kartičky i nové pohlednice včetně knih „Dějiny trampinku“ a právě vyšlou knihu Ivana Makáskaa „Kluci z Dakoty“ o ilegálním skautingu. Zde ji křtí v autorově nepřítomnosti potem a kamením. Leč v této nadmořské výšce se již moc čísti nedá, řádky řídnu.

Ihned po zbavení se břemene, Tom-Set vymýšlí, co na Ivančenu vynese příště. V úmyslu má opuku ze sklepení PRJ, tu tady nemají, vypadá efektně a je lehčí. Od vrcholku Lysé hory si pak odváží zkamenělinu, podobnou ježku v kleci, který ale nejde vyndat, ale je našťastí v rozumném měřítku. Teď by měla přijít tečka za vydařenou akci, ale Ivančenu to neskončilo. Čas po poledni a hřející slunce brzo vybědnu k výstupu na tající zasněženou Lysou horu. Však tam také míří procesí skautů ze všech stran. Daniela, Menhart a protestující Tom-Set vyrážejí. To co bylo pro přítomná vlčata hračkou, se pro netréňovaného tajemníka Pražské rady stalo zdoláním pověstné Lhoce Šar. Mezi klopýtáním, funěním, sklouzáváním po ledovci pronesl „*Pokud horolezci uvádějí, že sestup bývá obtížnější, tak jim, prosím, věřte!*“

Z Lysé hory bylo navázáno spojení s Prahou, kde se v ten samý den konala již II. skautská národní Svatojiřská pouť. Letos se několik desítek skautů sešlo v bazilice premonstrátského kláštera na Strahově a akce posléze pokračovala v blízkém Hájku s programem až do večera.

Za obnovu tradice Svatojiřské pouti budiž dík duchovnímu rádci a místonáčelníkovi br. Zikmundovi – Balúovi. Letos se po mnoha letech nekonala proslulá uhříněvská Georgiáda, a tak je dobře, že se Pražáci, kteří zrovna neshledali v okresních kolech Svojsíkova závodu, rozdělili k účasti na těchto významných skautských akcích.

Počasi poutníkům přálo, slunce nás hrálo v Čechách, na Moravě i ve Slezsku.

*Tom-Set*

*Psáno pro ČIN, TAM-TAM, Wampum a Kmenové noviny OS. Ano, pro Kmenové noviny OS mírně zkrátil Gog.*